

Civiele Procespraktijk

Nr. 28 – juni 2014

De volgende onderwerpen worden behandeld:

- [Cessieverbod werkt alleen goederenrechtelijk na duidelijke vastlegging](#)
- [Schadevergoeding bij overschrijding redelijke termijn](#)
- [Collectieve belangenorganisatie kan verjaring stuiten ex art. 3:317 BW](#)
- [Voorrecht werkt niet door in hoofdelijkheidsverklaring van art. 2:403 BW](#)
- [Wettelijke verplichting kinderalimentatie gaat vóór morele verplichting](#)

Cessieverbod werkt alleen goederenrechtelijk na duidelijke vastlegging (HR 21 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:682)

- Intergamma heeft sinds 2005 elektronica betrokken bij AFK. Er gelden algemene voorwaarden. Deze algemene voorwaarden bevatten onder meer de bepaling dat AFK haar rechten jegens Intergamma niet zonder toestemming zal overdragen.
 - In het kader van een factoringsovereenkomst van het moederbedrijf van AFK zijn de vorderingen tot maart 2009 gecedeerd aan Coface. Intergamma ontvangt voor de periode tot maart 2009 facturen met het rekeningnummer van Coface. AFK verlangt betaling van de facturen na 1 maart 2009. Intergamma betaalt daarna openstaande facturen – daterend van vóór 1 maart 2009 – op de bankrekening van AFK.
 - Coface spreekt Intergamma aan tot betaling van de facturen tot 1 maart 2009. Intergamma beroept zich erop dat deze vorderingen gezien de algemene voorwaarden zonder toestemming niet (goederenrechtelijk) overdraagbaar waren (artikel 3:82 lid 2 BW). Het hof honoreert dit verweer. Naar het oordeel van het hof volgt uit het arrest van de Hoge Raad van 17 januari 2003 (ECLI:NL:HR:2003:AF0168) dat een contractueel verbod tot overdracht of verpanding, behoudens aanwijzingen voor het tegendeel, zo moet worden uitgelegd dat daarmee goederenrechtelijke werking is beoogd.
 - De Hoge Raad vernietigt. Een cessieverbod is mede bestemd om de rechtspositie van derden te beïnvloeden. Het dient daarom te worden uitgelegd naar objectieve maatstaven. Als uitgangspunt moet worden aangenomen dat een cessieverbod slechts verbintenisrechtelijke werking heeft. Dit is slechts anders als uit de – naar objectieve maatstaven uit te leggen – formulering blijkt dat goederenrechtelijke werking is beoogd.
- Deze rechtsregel geldt voor alle bestaande overeenkomsten. Naar onze mening verdient het aanbeveling om ook in bestaande contracten (alsnog) vast te (laten) leggen of met het overeengekomen cessieverbod (al dan niet) goederenrechtelijke werking is beoogd.

Schadevergoeding bij overschrijding redelijke termijn (HR 28 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:736)

- Het gaat hier om een procedure over de vaststelling van een schadeloosstelling voor de onteigening van een erfdienstbaarheid door de gemeente De Bilt. In hoger beroep

- vorderen de onteigende partijen ook schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn bij de behandeling van de zaak door de civiele rechter (art. 6 EVRM).
- De Hoge Raad geeft in zijn arrest regels voor de beoordeling van vorderingen wegens termijnoverschrijding. De vordering kan uitsluitend in een procedure op grond van onrechtmatige daad tegen de Staat worden ingesteld. Voor toekenning van een vergoeding is niet vereist dat de onderliggende procedure betrekking heeft op rechten die vallen binnen de reikwijdte van artikel 6 EVRM. Er is geen griffierecht verschuldigd.
 - Er is geen algemene richttermijn voor de duur van een procedure te geven. Een partij die zich beroept op overschrijding van de redelijke termijn dient daartoe voldoende over de aard en ingewikkeldheid van de zaak en de procesvoering te stellen. Bij de beoordeling van een vordering in verband met termijnoverschrijding is de duur van de procedure als geheel van belang. In de procedure wegens termijnoverschrijding kan daarom pas een oordeel worden gegeven als de behandeling van het oorspronkelijke geschil is afgerond.
 - Uitgangspunt is dat een overschrijding van de redelijke termijn leidt tot spanning en frustratie. Dit vormt grond voor een vergoeding van immateriële schade. Er rust daarom geen stelplicht op de eiser voor het bestaan van die schade. Voor de hoogte van de vergoeding kan aansluiting worden gezocht bij de vergoedingen die bestuursrechter pleegt toe te kennen. Dat is € 500 per half jaar overschrijding (naar boven afgerond).

Collectieve belangenorganisatie kan verjaring stuiten ex art. 3:317 BW (HR 28 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:766)

- Deloitte heeft de jaarrekeningen van Ahold over 1999, 2000 en 2001 goedgekeurd. Ahold heeft in een persbericht van 24 februari 2003 laten weten een lagere winst over 2002 te verwachten vanwege (kort gezegd) problemen bij dochter US Foodservice. De Vereniging van Effectenbezitters ('VEB') meent dat Deloitte ten onrechte goedkeurende verklaringen heeft verleend. VEB heeft bij exploit namens alle (voormalig) aandeelhouders van Ahold de verjaring gestuit van de vordering op Deloitte.
- VEB heeft op grond van artikel 3:305a BW een collectieve actie tegen Deloitte ingesteld. De rechtbank heeft aan de Hoge Raad de prejudiciële vraag voorgelegd of een belangenorganisatie met een aanmaning of mededeling in de zin van artikel 3:317 BW de verjaring kan stuiten van een vordering tot schadevergoeding van diegenen van wie zij de belangen behartigt. De Hoge Raad beantwoordt deze vraag bevestigend.
- De Hoge Raad motiveert dat als volgt. Met artikel 3:305a BW is beoogd een effectieve en efficiënte rechtsbescherming te bieden aan personen voor wie een collectieve belangenorganisatie opkomt. De voornaamste beperking is dat geen schadevergoeding kan worden gevorderd. Het aanhangig maken van een collectieve actie op de voet van artikel 3:305a BW stuit echter wel de verjaring van de vordering tot schadevergoeding van de personen voor wie de belangenorganisatie opkomt. Het valt daarom niet in te zien waarom de belangenorganisatie niet de verjaring zou kunnen stuiten met een aanmaning of mededeling in de zin van artikel 3:317 BW. Dit geldt zeker nu met artikel 3:305a BW mede is beoogd de totstandkoming van collectieve schikkingen te bevorderen. Alle betrokkenen hebben er immers belang bij dat de verjaring tijdens onderhandelingen over een collectieve schikking kan worden gestuit op een wijze die niet onnodig belastend is.

Voorrecht werkt niet door in hoofdelijkheidsverklaring van art. 2:403 BW (HR 11 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:898 en 904)

- Econcern heeft in 2003 een verklaring op de voet van artikel 2:403 BW gedeponereerd. Deze verklaring houdt in dat zij zich hoofdelijk aansprakelijk stelt voor schulden van haar dochterbedrijven Evelop en Innogrow. Evelop, Innogrow en Econcern failleren. Een werkneemster heeft een vordering op Evelop in verband met achterstallig loon

(zaaknummer 898). Het UWV is gesubrogeerd in loonaanspraken van werknemers van Innogrow (zaaknummer 904). Deze vorderingen zijn op grond van artikel 3:288 sub e BW bevoorrecht in de faillissementen van Evelop respectievelijk Innogrow.

- De werkneemster en het UWV beroepen zich ook jegens de boedel van het hoofdelijk aansprakelijke moederbedrijf Econcern op het voorrecht van artikel 3:288 sub e BW. De curatoren van Econcern voeren verweer. Zij stellen dat de vorderingen van de werkneemster en het UWV niet bevoorrecht zijn jegens moederbedrijf Econcern.
 - Dat verweer wordt in de feitelijke instantie gehonoreerd. De Hoge Raad verwerpt het cassatieberoep. Voorrechten ontstaan alleen uit de wet (artikel 3:278 BW). Er is geen wettelijke bepaling die een voorrecht verbindt aan een vordering die op de 403-verklaring berust. Ook de Vierde Richtlijn betreffende de jaarrekening (78/660/EEG) brengt dit niet mee. Op grond van deze Richtlijn behoeft een aantal voorschriften niet te worden toegepast als de moeder zich garant heeft gesteld voor door de dochter aangegane verplichtingen. Het voorrecht van artikel 3:288 sub e BW is echter geen door de dochter aangegane verplichting, maar een wettelijk voorrecht voor een loonvordering.
- De vraag rijst of een *contractuele* preferentie of achterstelling (al dan niet) doorwerkt in een 403-verklaring. Deze vraag moet nog door de Hoge Raad worden beantwoord.

Wettelijke verplichting kinderalimentatie gaat vóór morele verplichting (HR 2 mei 2014, ECLI:NL:HR:2014:1066)

- Een man is onderhoudsplichtig jegens zijn kinderen uit een eerder huwelijk. Hij woont thans in gezinsverband samen met een nieuwe partner. Hij draagt om morele redenen bij in het levensonderhoud van haar kinderen. Hij verzoekt de rechter om hiermee bij het bepalen van de door hem te betalen kinderalimentatie rekening te houden. Volgens oude rechtspraak dienden de belangen van beide groepen kinderen tegen elkaar te worden afgewogen (HR 21 december 2007, ECLI:NL:HR:2007:BC0658, NJ 2008/28).
- De Hoge Raad komt daarvan terug. De reden is gelegen in de invoering op 1 maart 2009 van art. 1:400 BW. Op grond van art. 1:400 lid 1 BW heeft de plicht van een (stief)ouder om levensonderhoud aan zijn of haar (stief)kinderen te verstrekken die nog geen 21 jaar zijn, voorrang boven wettelijke verplichtingen jegens andere onderhoudsgerechtigden. De wettelijke onderhoudsplicht jegens (stief)kinderen gaat volgens de Hoge Raad om die reden ook boven morele verplichtingen jegens kinderen van een nieuwe partner.

De nieuwsbrief *Civiele Procespraktijk* is bestemd voor correspondenten van de Sectie Cassatie van Ekelmans & Meijer Advocaten en voor andere geïnteresseerden, en verschijnt vier keer per jaar. Een ieder die zich wil abonneren op deze – gratis – nieuwsbrief, kan zich aanmelden op het adres cassatie@ekelmansenmeijer.nl. Ook afmeldingen kunnen aan dit adres worden gericht.

Vindplaatsen

- (1) [HR 21 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:682](#), RvdW 2014/495.
- (2) [HR 28 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:736](#), RvdW 2014/523.
- (3) [HR 28 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:766](#), RvdW 2014/519.
- (4) [HR 11 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:898](#), RvdW 2014/587 en [HR 11 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:904](#), RvdW 2014/590.
- (5) [HR 2 mei 2014, ECLI:NL:HR:2014:1066](#), RvdW 2014/649.